

Lila Wyszowska

PLASTYKA

PROGRAM DLA KLAS 1–3 GIMNAZJUM

 OPERON

Gdynia 2009

Program nauczania do nowej podstawy programowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 23.12.2008 r.) skonsultowany i pozytywnie zaopiniowany przez:

mgr Anita Przybyszewska-Pietrasiak - doradca metodyczny

mgr Marek Sadowski - rzeczoznawca MEN - opinia dydaktyczna

prof. dr hab. Wiesława Limont - rzeczoznawca MEN - opinia merytoryczna

Spis treści

	Wstęp	4
I.	Cele kształcenia	6
II.	Treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności uczniów	9
III.	Plan dydaktyczny nauczyciela	15
IV.	Metody i formy pracy	29
V.	Przewidywane osiągnięcia ucznia	32
VI.	Ocena osiągnięć ucznia	34
	Uwagi końcowe	38

Wstęp

Młodzież gimnazjalna znajduje się w wieku dorastania, cechującym się wzmożoną aktywnością nastawioną na poznawanie nowych wartości, emocjonalne przeżywanie, ale też próby samodzielnego rozwiązywania problemów. Determinacja w udowodnieniu swojej wartości może wówczas przybierać różne oblicza, co jest też wyzwaniem dla szkoły, która tę cechę może pozytywnie skanalizować.

Działania edukacyjne zmierzają do zapewnienia wszechstronnego rozwoju ucznia, który powinien odbywać się w sposób jak najbardziej harmonijny, uwzględniający nauczanie, nabywanie i utrwalanie zdobytych umiejętności oraz wychowanie. Proponowany program obejmuje wszystkie te obszary. Jego realizacja pozwoli na wprowadzenie gimnazjalisty w świat wiedzy o sztuce, wyzwolenie kreatywności na niej opartej i nauczenie samodzielnego rozwiązywania problemów.

Podczas tak pojętego kształcenia istnieje nadzieja na przygotowanie młodego człowieka do aktywnego udziału w życiu społecznym, świadomego swych atutów w postaci wiedzy i umiejętności oraz odpowiedzialności w czekającym go dorosłym życiu. Na tym jednak etapie najważniejsze wydaje się dokonanie przez niego trafnego wyboru szkoły średniej oraz dodatkowych zajęć wspomagających jego zainteresowania i predyspozycje.

Przedmiot będzie realizowany w całym cyklu nauczania gimnazjalnego w ciągu 30 godzin (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych). Niniejszy program nauczania plastyki na trzecim etapie kształcenia przedstawia treści, które zgodnie z tymi założeniami zawierają:

- historię sztuki od prehistorii do współczesności,
- zagadnienia dotyczące różnych dziedzin sztuki, z podkreśleniem roli sztuki użytkowej,
- charakterystykę współczesnych mediów,
- omówienie różnych technik i materiałów do wykorzystania w ćwiczeniach praktycznych.

Dzieje sztuki podane w chronologiczny sposób pozwolą utrwalić wiadomości poznane wcześniej, rozszerzyć je o nowe zagadnienia i przykłady dzieł. Aby pokazać, że sztuka uwarunkowana jest wieloma okolicznościami, istnieje konieczność korelacji międzyprzedmiotowej, a zwłaszcza współpraca z nauczycielami języka polskiego i historii, co ułatwi w dużym stopniu lepsze przygotowanie ucznia do egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej.

Wymienione zagadnienie obejmują również ćwiczenia praktyczne, dzięki którym uczeń będzie utrwalał wiedzę i lepiej rozumiał proces twórczy. Bardzo ważna jest praca projektowa w grupie, która ma wykształcić skuteczne sposoby komunikowania się i współpracy między rówieśnikami.

W ćwiczeniach zaleca się posługiwanie się nowoczesnymi technikami cyfrowymi, w tym graficznymi programami komputerowymi, czego konieczność – zgodnie z wymogami współczesności – podkreśla nowa podstawa programowa do plastyki w trzecim etapie kształcenia (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grud-

nia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół). Jest to tym bardziej ważne, iż młodzież będzie mogła tego rodzaju wiedzę i umiejętności nabyte na lekcjach plastyki wykorzystać w codziennym życiu i w przyszłości w życiu zawodowym, co wpłynie pozytywnie na jej motywację do nauki. Uczniowie gimnazjum uczą się informatyki już podczas drugiego etapu kształcenia i w związku z tym można oczekiwać, że na lekcjach plastyki będą rozwijać swoje umiejętności w zakresie korzystania z komputera i innych urządzeń cyfrowych z uwzględnieniem wiedzy plastycznej.

Podstawa programowa podkreśla również kwestię krzewienia wśród młodzieży świadomości konieczności przestrzegania praw autorskich, co dotyczy między innymi korzystania z legalnego oprogramowania i materiałów z Internetu. Dodatkowo przyjazna atmosfera na lekcjach, wzajemna życzliwość, tolerancja i zaufanie z pewnością będą sprzyjać rozbudzaniu zainteresowań plastycznych.

Rozdział I

Cele kształcenia

Plastyka w gimnazjum pozwala na dalszy rozwój przez uczniów zainteresowań plastycznych, których zakres stopniowo się rozszerza, obejmując nie tylko podstawowe dziedziny sztuki, ale objaśniając pod kątem sztuk plastycznych otaczającą rzeczywistość. W ten sposób nauka tego przedmiotu umożliwia gimnazjalistom pełniejszą **percepcję** – czyli odbiór wypowiedzi artystycznych i wykorzystywanie zawartych w nich informacji, **ekspresję** przez sztukę – a więc aktywne uczestnictwo i tworzenie autorskich wypowiedzi za pomocą różnych technik plastycznych oraz mediów, a także **receptę** sztuki, polegającą na analizie i interpretacji dzieł oraz zjawisk.

Edukacja w gimnazjum, wspomagając rozwój ucznia jako osoby i wprowadzając go w życie społeczne, ma na celu przede wszystkim:

1. wprowadzać ucznia w świat nauki poprzez poznanie języka, pojęć, twierdzeń i metod właściwych dla wybranych dyscyplin naukowych na poziomie umożliwiającym dalsze kształcenie,
2. rozbudzać i rozwijać indywidualne zainteresowania ucznia,
3. wprowadzać ucznia w świat kultury i sztuki,
4. rozwijać umiejętności społeczne ucznia przez zdobywanie prawidłowych doświadczeń we współżyciu i współdziałaniu w grupie rówieśniczej. (Podstawa programowa dla trzeciego etapu edukacyjnego.)

Ogólnie rzecz ujmując, program ma na celu przygotowanie odbiorcy sztuki, a niekiedy również twórcy, dlatego jego realizacja pozwala na wielopłaszczyznową edukację obejmującą:

- przyswojenie rozszerzonego zasobu terminów i pojęć plastycznych oraz prawidłowe i swobodne ich stosowanie w wypowiedziach uczniów,
- poznanie dziejów sztuki w układzie chronologicznym, umiejscowienie w czasie i przestrzeni poszczególnych kultur, treści i funkcji sztuki w poszczególnych epokach,
- rozpoznawanie dzieł i ich twórców reprezentatywnych dla epoki, w której powstały,

- zrozumienie uwarunkowań wpływających na rozwój kultury i sztuki, takich jak sytuacja społeczno-polityczna, odkrycia naukowe, rozwój przemysłu, handlu,
- przygotowanie do wartościowania dzieł i zjawisk artystycznych,
- kształtowanie myślenia analitycznego i syntetycznego.

W zakresie nabywania umiejętności:

- organizacji własnego warsztatu pracy,
- praktycznego wykorzystania wiedzy z zakresu sztuk plastycznych w codziennym życiu,
- posługiwania się poznaną terminologią i technikami plastycznymi (w tym multimedialnymi),
- samodzielnego myślenia, wyciągania wniosków i wyczerpującej argumentacji swego stanowiska,
- konstruktywnej krytyki i samooceny,
- wyszukiwania, porządkowania i prezentacji informacji z różnych źródeł,
- publicznej prezentacji swojej pracy,
- interpretacji dzieł i zjawisk w sztuce.

W zakresie kształtowania wartości i postaw:

- wrażliwości na piękno, większej percepcji wizualnej, prowadzącej do pełniejszego przeżywania otaczającej nas rzeczywistości,
- kształtowanie postawy tolerancji i otwartości na inne kultury i zjawiska artystyczne,
- wyrabianie potrzeby obcowania ze sztuką i szacunku do dziedzictwa kulturowego,
- rozwijanie potrzeby obserwacji, koncentracji i dociekliwości w pracy oraz odpowiedzialności za efekt końcowy,
- kształtowanie poczucia tożsamości lokalnej i narodowej,
- wyrabianie szacunku do pracy własnej i innych.

Zadania szkoły – uwagi o realizacji programu

Metody i formy pracy nauczyciela na lekcji będą bardziej efektywne, jeśli szkoła (nauczyciel) stworzy odpowiednie warunki, które pozwolą przeprowadzić lekcję rzeczowo, atrakcyjnie, choć w ograniczonym czasie, który należy maksymalnie wykorzystać.

W miarę możliwości sama pracownia plastyczna powinna sprzyjać popularyzowaniu sztuk plastycznych (o czym mowa w rozdziale IV „Metody i formy pracy”). Współcześnie niemalże niezbędne wydają się środki dydaktyczne w postaci:

- rzutnika multimedialnego,
- komputera z odpowiednim oprogramowaniem,
- rzutnika do slajdów.

Przygotowanie prezentacji do każdej lekcji nie tylko teoretycznej, lecz również wprowadzającej do ćwiczeń plastycznych stwarza możliwość skondensowania podanych wiadomości w formie najbardziej przyswajalnej przez młodzież – **obrazu** (np. projekcja multimedialna z komentarzem nauczyciela). Tworzeniem przydatnych na lekcji prezentacji mogą się zająć również uczniowie, przygotowując je w formie ćwiczeń lub pracy domowej.

Szkoła (nauczyciel) powinna zapewnić również **możliwość bezpośredniego kontaktu ze sztuką** poprzez organizowanie wyjazdów do muzeów, galerii sztuki, zapraszanie artystów, informowanie o aktualnościach kulturalnych w danej miejscowości i najbliższej okolicy. Powinna także dać **możliwość wymiany opinii** na temat oglądanych spektakli, filmów, koncertów z wykorzystaniem różnych form wypowiedzi. Równie ważne jest **stwarzanie możliwości publicznej prezentacji umiejętności plastycznych uczniów**. Mogą to być konkursy plastyczne, wystawy indywidualne i zbiorowe, oprawy scenograficzne rozmaitych uroczystości szkolnych oraz wszelkie inne możliwości wpływające z inicjatywy własnej uczniów.

Rozdział II

Treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności uczniów

Część I: Historia sztuki

1. Prehistoria

- definicja pojęcia
- rys chronologiczny (paleolit, neolit, epoka brązu i żelaza)
- malowidła naskalne (Lascaux i Altamira, Chauvet, Cosquer)
- figurki Wenus (kult Matki Ziemi, Wenus z Willendorfu)
- budowle megalityczne (menhiry, dolmeny, kromlechy)
- biżuteria z brązu
- gród w Biskupinie jako przykład kultury łużyckiej na ziemiach polskich

2. Egipt

- rys chronologiczny i geograficzny, religia i stosunki społeczne
- budowle sepulkralne (mastaba, piramida)
- kanon w rzeźbie i malarstwie
- pismo egipskie – hieroglify

3. Grecja

- rys chronologiczny i geograficzny, religia i stosunki społeczne
- porządki architektoniczne
- architektura – założenia konstrukcyjne (świątynie i teatry)
- elementy architektoniczne (kapitel, baza, fryz, tympanon, portyk, kariatydy)
- rzeźba – Fidiasz, Poliklet, Myron – słynni rzeźbiarze i ich dzieła
- malarstwo wazowe: czarno- i czerwonofigurowe

4. Rzym

- malarstwo iluzjonistyczne (Pompeje)
- warunki rozwoju sztuki rzymskiej
- architektura – nowe konstrukcje i budowle użyteczności publicznej (bazyliki, termy, akwedukty, amfiteatry, posągi konne)

5. Romanizm

- rys historyczny i geograficzny
- architektura: rodzaje budowli, cechy charakterystyczne; konstrukcja
- malarstwo: freski i iluminacje
- rzeźba i płaskorzeźba podporządkowana architekturze (Drzwi Gnieźnieńskie)

6. Gotyk

- rys historyczny i geograficzny
- architektura: przełom w konstrukcji budowli – system filarowo-żebrowy, łuki odporowe i przypory
- elementy architektoniczne (maswerk, fiale, rzygacze)
- witraż
- rzeźba podporządkowana architekturze; realizm i ekspresja przedstawień
- malarstwo tablicowe

7. Renesans

- rys historyczny i geograficzny
- humanizm – nawiązanie do idei antycznych
- architektura: inspiracja architekturą starożytną, poszukiwanie proporcji budowli, równowagi i harmonii, podkreślenie statyki poprzez przewagę poziomów, kamienice, pałace, zamki, ratusze
- rzeźba: niezależność wobec architektury, nowe przedstawienie postaci ludzkiej, proporcje, równowaga, harmonia kompozycji są przedmiotem poszukiwań artysty
- malarstwo; tematyka religijna i mitologiczna, perspektywa malarska, miękki światłocień, idealizacja postaci
- wielcy twórcy renesansu: Leonardo da Vinci, Michał Anioł Buonarroti, Rafael Santi

8. Manierizm, barok i rokoko

- rys historyczny i geograficzny
- architektura świecka – pałace (Wersal, Wilanów)
- architektura sakralna – kościoły
- charakterystyczne cechy stylu: dynamika formy, bogactwo dekoracji
- malarstwo: tematyka religijna, sceny rodzajowe, martwa natura, pejzaże; cechy: modelunek światłocieniowy, dynamizm, realizm przedstawień (El Greco, Rembrandt, Rubens, Watteau)
- rzeźba: ekspresja i dynamizm, dekoracyjność formy (Bernini)

9. Klasycyzm

- rys historyczny i geograficzny
- nawiązanie do antyku
- architektura świecka – pałace, budowle użyteczności publicznej: teatry, banki, urzędy
- architektura sakralna – kościoły
- malarstwo i rzeźba – inspiracja klasycznymi kanonami piękna; tematyka mitologiczna lub portrety, idealizacja postaci (J.L. David, Ingres, Canova)

10. Romantyzm

- rys historyczny i geograficzny
- malarstwo: tematyka historyczna lub pejzaż ze sztafażem; cechy: melancholia, dynamiczna forma, emocjonalne podejście do tematu (Delacroix, Goya, Friedrich)

11. Realizm

- rys historyczny i geograficzny
- malarstwo i rzeźba: tematyka dnia codziennego z elementami krytyki społecznej (Courbet, A. Gierymski, Millet)

12. Impresjonizm i postimpresjonizm

- rozwój fotografii i nauki, wpływ na malarstwo
- nowy sposób tworzenia obrazu (Monet, Renoir, Degas)
- pointylizm, dywizjonizm (Seraut, Sisley)
- przyjęcie artystycznej funkcji przez sztukę

13. Symbolizm i secesja

- tło społeczno-polityczne
- architektura: nawiązania do form natury (Gaudi)
- malarstwo i grafika (Mucha, Wyspiański, Malczewski, Wojtkiewicz, Mehoffer, Klimt)
- sztuka użytkowa zyskuje rangę dzieła sztuki

14. Sztuka I połowy XX w.

- fowizm – cechy: wprowadzenie konturu i czystych kolorów (Matisse, Vlaminck, Derrain)
- ekspresjonizm – cechy: wyrażanie emocji, uczuć w wyrazistej formie plastycznej (Munch, Nolde)
- abstrakcjonizm – cechy: oderwanie od natury, abstrakcja geometryczna (Malewicz, Mondrian), abstrakcja intuicyjna (Kandinsky)
- kubizm – cechy: sprowadzenie formy do prostych brył geometrycznych (Braque, Picasso)
- futuryzm – cechy: fascynacja ruchem (Balla)
- dadaizm – cechy: zerwanie z konwenansami, pragnienie szokowania (Duchamp)
- surrealizm – cechy: odwoływanie się do marzeń sennych (de Chirico, Dali, Magritte)
- formizm – cechy: podkreślanie formy w dziele, sprzeciw naturalizmowi (Pronaszko, Chwistek, Witkacy)
- konstruktywizm – cechy: abstrakcja geometryczna, rytmy i kolory czyste (Strzemiński, Kobra)
- artyści niezrzeszeni: Makowski – czerpie z kubizmu, sztuki ludowej; Modigliani – portrety, wydłużona sylwetka; Chagall – kubizm, surrealizm.

15. Sztuka współczesna

- tło społeczno-polityczne, nowe tendencje w sztuce
- action painting (Pollock)
- pop art (Lichtenstein, Warhol)
- op art (Vasarely)
- hiperrealizm (Hanson)
- konceptualizm (Kawara)
- land art (Christo)
- happening (Kaprow, Cage)
- architektura (Wright, Gropius, Le Corbusier, van der Rohe, Mendelsohn)
- twórcy polscy (Wróblewski, Kantor, Opałka, Beksiniński, Linke, Duda-Gracz, Hasior, Abakanowicz)

Część II: Plastyka i media

I. Sztuki plastyczne

1. Piękno, sztuka i kultura

- definicje piękna dawniej i dziś
- koncepcje i definicje sztuki
- relatywizm w postrzeganiu dzieła
- kultura wyższa i kultura masowa

2. Architektura

- pojęcie architektury i urbanistyki
- architektura sakralna i świecka
- funkcje architektury
- wielkości, proporcje, harmonia, symetria, funkcjonalizm
- rys historyczny, style, wielcy architekci i ich budowle
- projektowanie architektoniczne (Witruwiusz, Vasari, Witkiewicz)

3. Malarstwo

- środki wyrazu plastycznego w malarstwie (kompozycja, kolor, walor, kontrast, światłocień, faktura, linia itd.)
- barwy podstawowe, pochodne, dopełniające, złamane, ciepłe, zimne
- perspektywa: zbieżna, malarska, powietrzna
- techniki i materiały w malarstwie, warsztat artysty malarza
- obraz: przedstawiający i abstrakcyjny
- rys historyczny, style w malarstwie, mistrzowie i ich dzieła

4. Grafika i rysunek, grafika komputerowa

- linia jako wyraz ekspresji, określenie kształtu i formy
- rysunek walorowy, światłocieniowy, lawowany
- materiały i przybory rysownika
- cechy stylu wielkich mistrzów
- techniki graficzne: drzeworyt, monotypia, sitodruk, litografia, kolografia, grafika komputerowa 2D i 3D
- funkcja i forma dzieła graficznego, sławne dzieła graficzne i ich twórcy

5. Rzeźba

- rodzaje i funkcje rzeźby
- warsztat rzeźbiarz; materiały i narzędzia oraz techniki
- dzieła i mistrzowie rzeźby, rys historyczny
- forma przestrzenna
- płaskorzeźba i relief

6. Analiza dzieła sztuki

- schemat analizy dzieła malarskiego, rzeźby i architektury: autor, tytuł, data, dziedzina, gatunek, technika, treść, kompozycja, linia, plama, kolorystyka, faktura, kontrast, światłocień, przestrzeń w obrazie, symbolika, ocena własna, uzasadnienie

II. Rzeczywistość wokół nas

1. Wzornictwo artystyczne i przemysłowe

- rodzaje rzemiosła: m.in. płatnerstwo, złotnictwo, ludwisarstwo, introligatorstwo
- warsztat rzemieślnika: materiały, narzędzia, techniki
- wzornictwo przemysłowe: uwarunkowania, forma i funkcja, funkcjonalizm i ergonomia
- wpływ na życie codzienne, możliwości współczesnego wzornictwa

2. Estetyka i funkcjonalność

- pojęcia: estetyka i funkcjonalizm
- moda w przekroju historycznym, charakterystyczne elementy stroju
- współcześni projektanci mody, inspiracje i wpływ na codzienne życie

3. Sztuka ulicy

- uwarunkowania i cechy charakterystyczne
- flash mob, happening, performance, mural, graffiti, vleпки

4. Muzea, galerie, wystawy

- historia powstania instytucji muzeum
- muzea a galerie sztuki – funkcje
- przykłady sławnych muzeów i galerii w Europie i Polsce
- wernisaż, wystawa, ekspozycja

III. Media jako narzędzie sztuki

1. Fotografia

- fotografia – rys historyczny
- pojęcia: *camera obscura*, dagerotyp, pozytyw, negatyw, fotomontaż, fotokolaż
- funkcje fotografii (dokumentalna, naukowa, artystyczna)
- twórcy fotografii artystycznej
- warsztat fotografa

2. Film

- film – rys historyczny, twórcy i wielkie dzieła kinematografii
- gatunki filmowe; film animowany, oświatowy, dokumentalny, popularno-naukowy, fabularny
- pojęcia: kadr, montaż, efekty specjalne, plan filmowy, scenarzysta, scenograf, operator, reżyser, aktor, producent
- telewizja – najpopularniejsze medium

3. Teatr

- rys historyczny, twórcy i wielkie dzieła teatralne
- rodzaje teatru: dramatyczny, pantomima, balet, opera
- pojęcia: dramat, scena, widownia, scenografia, choreografia, oświetlenie, muzyka, reżyser, aktor, rekwizyt

4. Reklama

- definicja reklamy
- rodzaje reklamy: społeczna, polityczna, handlowa
- psychologia a reklama
- grafika komputerowa i fotografia na usługach reklamy
- formy reklamy
- kicz i manipulacja w reklamie

Rozdział III

Plan dydaktyczny nauczyciela

Plan dydaktyczny został przygotowany do pracy z podręcznikiem Katarzyny Czernickiej „Plastyka”. Podręcznik dla klas 1–3 dla gimnazjum” wydanym przez Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszyty ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
1. Zaproszenie do zajęć plastycznych; Zapoznanie z programem plastyki, podręcznikiem i zeszytem ćwiczeń				
2. Piękno, sztuka i kultura (1 godz.) zakres tematyczny: plastyka i media /sztuki plastyczne	Uczeń: – rozumie pojęcia: piękno, sztuka, kultura – wymienia dziedziny sztuki – podaje przykłady sztuki przedstawiającej i nieprzedstawiającej – wymienia wytwory kultury masowej – opisuje subkultury młodzieżowe – dostrzega, że podstawowym źródłem inspiracji twórców jest natura i codzienne życie	Uczeń: – analizuje pojęcia: piękno, sztuka, kultura – dostrzega relatywizm związany z odbiorem sztuki – porównuje dzieła sztuki, posługując się terminami plastycznymi – omawia wytwory kultury masowej – opisuje subkultury, uwzględniając zachowanie, strój, język, poglądy i upodobania estetyczne – wykorzystuje w pracy twórczej różnorodne źródła inspiracji – przygotowuje prezentację multimedialną w programie PowerPoint	Metoda pracy: Dyskusja, praca z tekstem przewodnim, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela) Forma pracy: grupowa	Podręcznik rozdz. 16, zeszyt ćw. cz. 2

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszytach ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
<p>3. Architektura – sztuka kształtowania przestrzeni</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Sztuka i media /sztuki plastyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: architektura, urbanistyka – wymienia funkcje, jakie pełni architektura – wymienia style w architekturze – zauważa czynniki, które wpływają na rozwój architektury – opisuje wybraną budowlę w swoim otoczeniu (nazywa elementy architektoniczne) – wyszukuje informacje zawarte w podręczniku, książkach, Internecie – sporządza projekt folderu lub reklamy promującej architekturę regionu – wykonuje w grupie przestrzenny model budynku 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi odszukać i zinterpretować związki przyczynowo-skutkowe, które wpłynęły na rozwój architektury – omawia funkcje, jakie pełni architektura – dostrzega zależność funkcji od formy budowli – omawia bryły budynków, wnętrza i elementy architektoniczne – potrafi przyporządkować budowlę do stylu epoki, w której powstała – porównuje dwie budowle, używając pojęć plastycznych – projektuje własne budowle, wykorzystując edytor grafiki – samodzielnie wykonuje przestrzenny model budynku 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna i grupowa</p>	<p>podręcznik rozdz. 17, zeszyt ćw. cz. 2.</p>
<p>4. Malarstwo</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i Media /sztuki plastyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła inspiracji twórców – podaje elementy kompozycji obrazu – potrafi odróżnić malarstwo przedstawiające i abstrakcyjne – nazywa barwy podstawowe i pochodne – wymienia techniki malarskie – wykonuje pracę malarską na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia źródła inspiracji malarzy – wymienia i analizuje elementy budujące kompozycję obrazu – podaje przykłady malarstwa i przedstawiającego i abstrakcji – analizuje użyte środki plastyczne w obrazie – zna techniki malarskie i rozpoznaje je na przykładach – świadomie używa środków malarskich do wykonania własnej pracy malarskiej 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, ćwiczenie z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna</p>	<p>Podręcznik rozdz. 18, zeszyt ćw. cz. 2</p>

<p>5. Grafika i rysunek, grafika komputerowa</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i media /sztuki plastyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia różne techniki rysunkowe i graficzne - zna przybory, jakimi posługuje się rysownik i grafik - zna pojęcie waloru - wykonuje linoryt, monotypie oraz frotaż - używa programu do grafiki wektorowej, aby zaprojektować własną kompozycję 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznać technikę rysunkową lub graficzną na przykładach i omówić je - zna i stosuje rozwiązania walorowe we własnych pracach - wykonuje frotaż, linoryt i monotypię, uwzględniając wymagania techniczne i świadomie używając efektów charakterystycznych dla poszczególnych technik - projektuje własną kompozycję, świadomie używając narzędzi interaktywnych i efektów specjalnych przy użyciu programu komputerowego 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna</p>	<p>Podręcznik rozdz. 19, zeszyt ćw. cz. 2</p>
---	---	--	--	---

<p>6. Rzeźba</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i media /sztuki plastyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: rzeźba, płasko-rzeźba, relief - zna materiały, techniki i narzędzia, którymi wykonuje się rzeźby - podaje tematy i funkcje rzeźby - rozpoznaje formy przestrzenne „ready makes” - wskazuje twórców i nazwy najsłynniejszych rzeźb omawianych w podręczniku - odnajduje informacje - wykonuje prezentację komputerową na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje i interpretuje rzeźby z różnych epok, określa swoje stanowisko - uzasadnia swe wybory, wartościuje dzieła - określa i porównuje dzieła różnych twórców - analizuje dzieło rzeźbiarskie posługując się trafnie terminologią plastyczną - wykonuje samodzielnie lub w grupie formę przestrzenną - przygotowuje dokumentację 	<p>Metoda pracy: z tekstem przewodnim ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna i grupowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 20, zeszyt ćw. cz. 2</p>
---	--	---	--	---

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszyty ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
<p>7. Analiza dzieła sztuki</p> <p>(2 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i media /sztuki plastyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia elementy analizy obrazu – omawia dzieło sztuki na poziomie dosłownym, podając treści i zastosowane środki wyrazu plastycznego – czyta informacje z ilustracji (reprodukcji dzieł sztuki) – używa terminologii plastycznej – wypowiada swoje zdanie na temat analizowanego dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się swobodnie schematami analizy dzieła sztuki – zachowuje logikę wypowiedzi określa: czas, autora, cechy stylu, treści i formę dzieła – interpretuje odbiór na poziomie symbolicznym i metaforycznym – wartościuje omawiane dzieło i uzasadnia swoje stanowisko – poprawnie używa terminologii plastycznej – wyszukuje w literaturze fachowej interesujące szczegóły dotyczące twórców 	<p>Metoda pracy: ćwiczenia z korektą nauczyciela wg podanego schematu, pokaz, prezentacja z przykładową analizą dzieła (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna</p>	<p>Zeszyt ćw. cz. 1, zeszyt ćw. cz. 2</p>
<p>8. Sztuka prehistoryczna</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia epoki prehistoryczne (paleolit, neolit, epoka brązu i żelaza) – opisuje tematykę malowideł naskalnych – wymienia przykłady zabytków sztuki prehistorycznej z podręcznika – zna pojęcia: menhir, dolmen, kromlech – wskazuje Biskupin jako zabytek kultury łużyckiej na ziemiach polskich – wykonuje plakat, umieszczając w nim gotowe ilustracje 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje epokom prehistorycznym przykłady zabytków – opisuje malarstwo prehistoryczne na przykładach Altamiry i Lascaux analizując ich formę i funkcję – pojęciom menhir, dolmen i kromlech potrafi przyporządkować przykłady zabytków i umiejscowić je na terenach Europy – opisuje/omawia osiągnięcia kultury łużyckiej (szczególnie konstrukcję Biskupina) – wykonuje prezentację w programie Power Point lub plakat w dowolnej technice 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna i grupowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 1, zeszyt ćw. cz. 1.</p>

<p>9. Sztuka starożytnego Egiptu (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić najważniejsze osiągnięcia starożytnego Egiptu – rozpoznaje przykłady najbardziej znanych dzieł – wyjaśnia pojęcia kanonu w rzeźbie i malarstwie – zna typy budowli w starożytnym Egipcie – wymienia rodzaje przedstawień w rzeźbie – wykonuje ćwiczenie praktyczne na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i interpretuje osiągnięcia starożytnego Egiptu – rozpoznaje dzieła, umieszcawiając je w czasie i przestrzeni – wyjaśnia związek formy i funkcji w dziełach – rozumie pojęcie kanonu w odniesieniu do malarstwa, rzeźby i architektury – omawia ewolucję formy budowli sepulkralnych w starożytnym Egipcie – interpretuje temat w twórczy sposób 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim prezentacja i ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna</p>	<p>Podręcznik rozdz. 2, zeszyt ćw. cz. 1</p>
<p>10. Sztuka starożytnej Grecji (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe style w sztuce starożytnej Grecji – zna porządk architektoniczne budowli z podręcznika – rozpoznaje rzeźbę grecką, wymienia charakterystyczne cechy – zna style malarstwa wazowego 	<ul style="list-style-type: none"> – zauważa znaczenie kultury i sztuki starożytnej Grecji w nowożytnej kulturze europejskiej – charakteryzuje i interpretuje dzieła architektury malarstwa i rzeźby – analizuje formę i funkcję poszczególnych dzieł – potrafi przyporządkować dzieła stylom – zna nazwiska rzeźbiarzy i architektów – inspirowane starożytną Grecją i jej dziełami, interpretując je w twórczy sposób 		<p>Podręcznik rozdz. 3, zeszyt ćw. 1</p>
<p>11. Sztuka starożytnego Rzymu (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe typy budowli publicznych w starożytnym Rzymie – rozpoznaje przykłady malarstwa pompejańskiego – opisuje portret realistyczny w rzeźbie – dowolnie interpretuje inspiracje tematyką, wykonując pracę plastyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje osiągnięcia rzymskie w dziedzinie architektury, wymieniając przykłady konkretnych zabytków, analizuje je – charakteryzuje portret realistyczny – rozumie pojęcie malarstwa iluzjonistycznego – odnajduje i interpretuje związki przyczynowo-skutkowe w rozwoju cywilizacji starożytnych – celowo w twórczy sposób interpretuje inspiracje sztuką starożytnego Rzymu w indywidualnej pracy twórczej 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim prezentacja i ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 4, zeszyt ćw. cz. 1</p>

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszyty ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
12. Sztuka romańska (1 godz.) zakres tematyczny: historia sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje budowę romańskie – określa związek rzeźby i malarstwa z architekturą – wymienia elementy architektoniczne – podaje przykłady budowli romańskich w Polsce – dowolnie inspirować się sztuką romańską w swojej pracy twórczej 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie cech sztuki rozpoznaje i charakteryzuje budowę romańskie, rzeźbę i malarstwo – dostrzega związek sztuki z religią – analizuje dzieła sztuki pod względem treści i formy, uwzględniając funkcję sakralną – twórczo interpretuje zadany temat 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, prezentacja ćwiczenia z korektą nauczyciela, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	Podręcznik rozdz. 5, zeszyt ćw. cz. 1
13. Gotyk (1 godz.) zakres tematyczny: historia sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje budowę – definiuje podstawowe gotyckie elementy architektoniczne – podaje typy przedstawień w rzeźbie gotyckiej – wymienia zabytki gotyku w Polsce – inspirować się sztuką gotycką w plastycznej pracy własnej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje budowę gotyckie pod względem konstrukcji formy i funkcji – rozpoznaje elementy architektoniczne opisuje ich formę i funkcję – analizuje rzeźbę, interpretuje sposób przedstawienia postaci, ich ekspresję – rozpoznaje zabytki architektury gotyckiej – porównuje dzieła romańskie i gotyckie – pogłębia swoją wiedzę – celowo inspirować się sztuką gotycką we własnych pracach twórczych 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	Podręcznik rozdz. 6, zeszyt ćw. cz. 1
14. Renesans (1 godz.) zakres tematyczny: historia sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy charakterystyczne sztuki renesansowej – rozpoznaje budowę renesansowe – podaje podkłady dzieł renesansowych oraz ich twórców – definiuje pojęcia: realizm, przestrzeń w obrazie, perspektywa – wykonuje prace plastyczną swobodnie interpretując inspiracje renesansem 	<ul style="list-style-type: none"> – określa ramy czasowe i zasięg terytorialny sztuki renesansowej – charakteryzuje zabytki architektury, rzeźby i malarstwa – analizuje ich treść i formę oraz indywidualne cechy twórców – rozpoznaje dzieła i ich twórców – pogłębia swoją wiedzę poprzez wyszukiwanie wiadomości w książkach, albumach, Internecie, przez zwiedzanie zabytków, galerii itp. – wykonuje pracę plastyczną, twórczo interpretując inspiracje renesansem 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	Podręcznik rozdz. 7, zeszyt ćw. cz. 1

<p>15. Sztuka manieryzmu, baroku i rokoka</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy malarstwa manierystycznego, podaje przykłady z podręcznika - zna cechy stylu barokowego w malarstwie, rzeźbie i architekturze - rozpoznaje budowle barokowe - potrafi umiejscowić w czasie i miejscu portret trumienny i sarmacki - samodzielnie wykonuje pracę plastyczną lub prezentację na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> - określa uwarunkowania - charakteryzuje cechy stylowe malarstwa manierystycznego na przykładach - porównuje obrazy manieryzmu, baroku i rokoka - analizuje bryłę i wnętrza budowli barokowych - rozpoznaje przykłady dzieł manieryzmu, baroku i rokoka uwzględniając cechy stylu oraz ich twórców - przedstawia swój stosunek do epoki i jej wytworów, uzasadnia swoje zdanie - dostrzega związki przyczynowo-skutkowe wpływające na rozwój tych stylów - formułuje problem i rozwiązuje go w sposób twórczy w swojej pracy plastycznej 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 8, zeszyt ćw. cz.1</p>
<p>16. Sztuka klasycystyczna</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne cechy stylu klasycystycznego w architekturze, malarstwie i rzeźbie - podaje podręcznikowe przykłady klasycystycznych budowli i ich twórców - rozpoznaje zabytki polskie epoki klasycyzmu - zachowuje zgodność wypowiedzi plastycznej z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> - określa tło historyczne epoki oraz związki przyczynowo-skutkowe, które wpłynęły na rozwój kultury i sztuki - charakteryzuje przykłady malarstwa, rzeźby i architektury klasycyzmu, zna ich twórców - porównuje dzieła architektury antycznej, renesansowej oraz klasycystycznej - odnajduje kontekst dzieła - analizuje inspiracje antykiem, treści i formę dzieł malarskich i rzeźbiarskich - twórczo interpretuje temat - pogłębia swoją wiedzę poprzez studiowanie literatury fachowej 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 9 zeszyt ćw. cz. 1</p>

Plan dydaktyczny nauczyciela				
Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszytach ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
17. Romantyzm (1 godz.) zakres tematyczny: historia sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie „romantyzm” – podaje inspiracje tematyką dzieł i przykłady – wymienia neostyle w architekturze XIX w. – wykonuje pracę plastyczną w zgodności z techniką 	<ul style="list-style-type: none"> – określa tło społeczno-polityczne mające wpływ na rozwój kultury i sztuki – charakteryzuje dzieła malarstwa interpretuje symbolikę, inspiracje i środki wyrazu plastycznego – analizuje i porównuje formę architektoniczną neostylów – pogłębia swoją wiedzę poprzez wyszukiwanie wiadomości w książkach, albumach, Internecie, przez zwiedzanie zabytków, galerii itp. – twórczo interpretuje pracę plastyczną na zadany temat 	Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela) ćwiczenia z korektą nauczyciela Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa	Podręcznik rozdz. 10, zeszyt ćw. cz. 1
18. Realizm (1 godz.) zakres tematyczny: historia sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podręcznikowe przykłady dzieł i ich twórców – rozumie pojęcia realizmu i akademizmu w malarstwie, wymienia ich cechy – podaje przykłady malarstwa historycznego i omawia jego znaczenie – wyjaśnia termin „eklektyzm” w architekturze i podaje przykłady (z podręcznika) dzieł eklektycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje tło historyczne epoki i jego wpływ na kulturę i sztukę (rozwój przemysłu i przemiany społeczne) – analizuje dzieła pod względem treści i formy, a także znaczenia dla ówczesnych ludzi – rozpoznaje dzieła patriotyczne, ich funkcję i budowę oraz twórców – pogłębia swoją wiedzę poprzez wyszukiwanie wiadomości w książkach, albumach, Internecie, przez zwiedzanie zabytków, galerii itp. – omawia specyficzny charakter realistycznego malarstwa polski – realizuje swoją pracę plastyczną w sposób twórczy – twórczo wykorzystuje wiedzę 	praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela) ćwiczenia z korektą nauczyciela Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa	Podręcznik rozdz. 11, zeszyt ćw. cz. 1

<p>19. Impresjonizm i postimpresjonizm</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego i postimpresjonistycznego – podaje nazwiska twórców ich dzieła – omawia tematykę obrazów wyszukanych w podręczniku – zna inspiracje, osiągnięcia i techniki, które wpłynęły na rozwój impresjonizmu i postimpresjonizmu – wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje inspiracje i osiągnięcia naukowe, które miały wpływ na rozwój kierunku – omawia nowe zasady budowania obrazu, środki wyrazu – pojęcia: barwy czyste, dywizjonizm, pointylizm – analizuje dzieła reprezentatywne dla kierunków, podaje ich autorów – określa swój stosunek do wartości estetycznych malarstwa impresjonistycznego i uzasadnia swoje stanowisko – pogłębia swoją wiedzę poprzez wyszukiwanie wiadomości w książkach, albumach, Internecie, przez zwiedzanie zabytków, galerii itp. – twórczo interpretuje pracę plastyczną na zadany temat 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 12, zeszyt ćw. cz. 1</p>
<p>20. Symbolizm i secesja</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dzieła symboliczne polskich i europejskich artystów – omawia cechy malarstwa symbolicznego – rozumie pojęcie „secesja”, przytacza przykłady dzieł secesyjnych z różnych dziedzin z podręcznika – zachowuje zgodność wypowiedzi z tematem – czyta informacje zawarte w ilustracjach – wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje tło społeczno-polityczne epoki i wskazuje wpływ na kulturę i sztukę – charakteryzuje dzieła, używając terminologii plastycznej – rozumie i stosuje pojęcia: ornament, miękka linia, płynny, miękki kontur, płaski kolor – wymienia nazwiska reprezentatywnych twórców symbolizmu i secesji i omawia ich dzieła – odczytuje i interpretuje dzieła sztuki na poziomie symbolicznym, metaforycznym – twórczo interpretuje pracę plastyczną na zadany temat 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 13, zeszyt ćw. cz. 1</p>

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszytach ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
<p>21. Sztuka I połowy XX w.</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: fowizm, ekspresjonizm, abstrakcjonizm, suprematyzm, kubizm, futurizm, dadaizm, surrealizm, formizm, konstruktywizm – podaje przykłady dzieł reprezentatywnych dla ww. kierunków oraz ich autorów z podręcznika – omawia nowe zasady budowania obrazu – czyta informacje zawarte w ilustracjach – wykonuje pracę zgodną z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy charakterystyczne dla każdego ze stylów, kierunków – analizuje, porządkuje i porównuje dzieła reprezentujące różne kierunki – omawia i interpretuje twórczość artystów, uzasadnia swoje stanowisko – zauważa związki przyczynowo-skutkowe w kształtowaniu się kierunków i tendencji w sztuce – dostrzega nowe zasady kształtowania dzieła i wartości w nie wpisane – wysnuwa wnioski odpowiadając na pytania – pogłębia swoją wiedzę poprzez wyszukiwanie wiadomości w książkach, albumach, Internecie, przez zwiedzanie zabytków, galerii itp. – twórczo interpretuje pracę plastyczną na zadany temat 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 14, zeszyt ćw. cz. 1</p>
<p>22. Sztuka współczesna</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: historia sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: actionpainting, pop art, op art, hiperrealizm, konceptualizm, land art, happening, Bauhaus, environment – podaje twórców reprezentatywnych dla poszczególnych kierunków i ich dzieła – odczytuje dzieła sztuki na poziomie dosłownym – przedstawia własne stanowisko na temat oglądanych dzieł – wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródła inspiracji, uwarunkowania społeczno-polityczne mające wpływ na rozwój sztuki, dostrzega jej rolę zwłaszcza w obliczu przemian po II wojnie światowej – charakteryzuje i interpretuje dzieła reprezentujące poszczególne kierunki w sztuce oraz zna ich twórców – samodzielnie formułuje wnioski odpowiadające na pytania dotyczące współczesnej sztuki – analizuje i porównuje dzieła sztuki różnych kierunków – pogłębia swoją wiedzę poprzez wyszukiwanie wiadomości w książkach, albumach, 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 15 zeszyt ćw. cz. 1</p>

		<p>Internecie, przez zwiedzanie zabytków, galerii itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> - twórczo interpretuje pracę plastyczną na zadany temat 		
<p>23. Wzornictwo artystyczne i przemysłowe</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: plastyka i media / rzeczywistość wokół nas</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: wzornictwo przemysłowe, rzemiosło artystyczne - rozpoznaje przedmioty codziennego użytku jako wytwory przemysłu i inne jako wyroby artystycznego rzemiosła - zna termin funkcjonalizmu w sztuce - wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> - określa uwarunkowania, jakim podlegają projektanci w różnych dziedzinach - podaje przykłady dzieł sztuki użytkowej dawnej i współczesnej - uzasadnia swoje wybory co do formy i funkcji przedmiotów codziennego użytku - twórczo interpretuje zadany temat - rozumie zasadę funkcjonalizmu w projektowaniu użytkowym - samodzielnie pogłębia swoją wiedzę - twórczo interpretuje pracę plastyczną na zadany temat 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 21, zeszyt ćw. cz. 2</p>
<p>24. Estetyka i funkcjonalność</p> <p>(1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i media / rzeczywistość wokół nas</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: funkcjonalność, estetyka, oryginalność - orientuje się ogólnie w tendencjach mody i projektowania mebli, samochodów - wykonuje zadanie zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcia: funkcjonalność, estetyka, oryginalność i potrafi je stosować w wypowiedzi na temat życia codziennego, urządzenia wnętrza i mody - określa swój stosunek do wartości estetycznych w życiu codziennym i uzasadnia swoje zdanie - wykonuje ćwiczenie plastyczne, twórczo wykorzystując swoją wiedzę realizując oryginalne pomysły 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub prezentacja pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozdz. 22, zeszyt ćw. cz. 2</p>

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszyty ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
<p>25. Sztuka ulicy (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i media /rzeczywistość wokół nas</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: flash mob, performance, mural, graffiti, tagi, vleпки – wyraża własną opinię na temat przykładów sztuki ulicy – wykonuje ćwiczenia plastyczne dowolnie, inspirowując się sztuką ulicy – widzi granicę pomiędzy sztuką a wandalizmem 	<ul style="list-style-type: none"> – pojęciem: flash mob, performance, mural, graffiti, tagi, vleпки przy porządkowaniu nazwisk ich twórców, miejsca oraz okoliczności ich powstania – porównuje działania typu happening i performance – zauważa związki przyczynowo-skutkowe w rozwoju sztuki ulicznej – relacje plastyki i pejzażu miejskiego – w twórczy sposób przedstawia swój pomysł, omawia użyte środki wyrazu – wyjaśnia rolę i znaczenie sztuki ulicznej – wykonuje ćwiczenie plastyczne, twórczo wykorzystując swoją wiedzę, realizując oryginalne pomysły 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 23, zeszyt ćw. cz. 2</p>
<p>26. Muzea, galerie, wystawy (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: plastyka i media / rzeczywistość wokół nas</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zna historie powstania oraz funkcje, jakie pełnią muzea – potrafi wymienić największe muzea w swojej miejscowości i regionie – wie, czym różni się muzeum od galerii sztuki – rozumie pojęcia: kolekcja, wernisaż – potrafi wykonać zaproszenie lub plakat na wystawę – wykonuje zadanie zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – docenia wartość dzieł sztuki – wymienia największe galerie sztuki i muzea w Polsce – orientuje się, jakie reprezentatywne dzieła tam się znajdują – wymienia największe muzea i galerie w Europie – analizuje i interpretuje wybrane dzieła sztuki – uczęszcza na wystawy do muzeów i galerii w najbliższej okolicy – wykonuje ćwiczenie plastyczne, twórczo wykorzystując swoją wiedzę 	<p>pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 24, zeszyt ćw. cz. 2</p>

<p>27. Fotografia (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: Plastyka i media /media jako narzędzie sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>camera obscura</i>, dagerotyp, pozytyw, negatyw, fotokolaż, fotomontaż, fotoreportaż - wymienia rodzaje fotografii ze względu na funkcje użytkową - wykonuje samodzielnie zdjęcia aparatem cyfrowym 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje pojęcia: <i>camera obscura</i>, dagerotyp, pozytyw, negatyw, fotokolaż, fotomontaż, fotoreportaż - podaje przykłady fotografii dokumentalnej, reklamowej, medycznej, reportażowej i charakteryzuje je ze względu na użyte środki artystyczne - zna warsztat fotografika i warunki dotyczące fotografowania - wypowiada swoje opinie - potrafi wykonać fotografię i wykorzystać je w twórczy sposób w swojej pracy plastycznej 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>Forma pracy: indywidualna</p>	<p>Podręcznik rozd. 25. zeszyt ćw. cz. 2</p>
<p>28. Film (1 godz.)</p> <p>zakres tematyczny: plastyka i media /media jako narzędzie sztuki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia gatunki filmowe - wymienia osoby odpowiedzialne za powstawanie filmu - projektuje plakat filmowy w dowolnej technice - wykonuje zadanie zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia gatunki filmowe oraz sztandarowe dzieła i przywołuje ich twórców - potrafi wyjaśnić, na czym polega praca na planie filmowym - zna historię filmu, podaje przykłady przełomowych realizacji - wymienia filmy największych reżyserów polskich - określa swoje zdanie w stosunku do współczesnej kinematografii, uzasadnia opinie - w twórczy sposób przedstawia temat, doбира krój liter do obrazu i informacji 	<p>Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, dyskusja lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela)</p> <p>ćwiczenia z korektą nauczyciela</p> <p>Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa</p>	<p>Podręcznik rozd. 26, zeszyt ćw. cz. 2</p>

Plan dydaktyczny nauczyciela

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy ucznia	Materiał w podręczniku i zeszyte ćwiczeń
	Podstawowe	Ponadpodstawowe		
29. Teatr (1 godz.) zakres tematyczny: plastyka i media /media jako narzędzie sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia: teatr dramatyczny, pantomimę, balet, operę – rozumie pojęcia: inscenizacja <ul style="list-style-type: none"> – spektakl, scenografia, choreografia, scenariusz, rekwizyty, kostiumy – wykonuje zadanie zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia charakterystyczne cechy dla różnych rodzajów teatru – potrafi sprecyzować własne oczekiwania teatralne – dostrzega wartości artystyczne w całości oraz w elementach składowych – ogląda przedstawienia teatralne – wykonuje ćwiczenie plastyczne, twórczo wykorzystując swoją wiedzę 	Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, dyskusja lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela) ćwiczenia z korektą nauczyciela Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa	Podręcznik, rozdz. 27, zeszyt ćw. cz. 2
30. Reklama (1 godz.) zakres tematyczny: plastyka i media /media jako narzędzie sztuki	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje reklam – środki plastyczne, jakimi posługuje się reklama – film, fotografia, plakat, grafika komputerowa – podaje przykłady reklam – projektuje reklamę dowolnego produktu – zauważa granicę między reklamą a manipulacją – wykonuje zadanie zgodnie z tematem 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega uwarunkowania wpływające na rozwój reklamy – dostrzega wartości artystyczne w przedsięwzięciach reklamowych – omawia środki artystyczne, jakimi posługują się twórcy reklamy – wypowiada swoje zdanie na temat skuteczności i formy plastycznej reklamy – wymienia nazwiska wybitnych twórców plakatu polskiego – wykonuje ćwiczenie plastyczne, twórczo wykorzystując swoją wiedzę 	Metoda pracy: praca z tekstem przewodnim, dyskusja lub pokaz, prezentacja (do wyboru nauczyciela) ćwiczenia z korektą nauczyciela Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa	Podręcznik rozdz. 28, zeszyt ćw. cz. 2

Rozdział IV

Metody i formy pracy

Od charakteru prowadzonych zajęć uzależniony jest dobór odpowiednich procedur. Te z kolei przekładają się na zaangażowanie i efektywność pracy ucznia na lekcji, a często i po jej zakończeniu.

Dydaktyka współczesna uznaje za najbardziej skuteczne metody:

- 1) podające (pogadanka, opowiadanie, opis, anegdota, objaśnienie, wyjaśnienie),
- 2) eksponujące (pokaz, slajdy, film, lekcje w galerii, w muzeum lub w pracowni artysty),
- 3) praktyczne (analiza reprodukcji dzieła, samodzielne ćwiczenia z korektą i bez korekty nauczyciela, plastyczne działania w grupie),
- 4) problemowe (wykład problemowy, dyskusje, metody aktywizujące).

Metody aktywizujące są na ogół już znane, a o skuteczności ich zastosowania można powiedzieć wiele dobrego. Przede wszystkim uczeń jest podmiotem tych działań, co ma ogromne znaczenie dla niego samego, jego potrzeby integracji i udowodnienia swojej wartości. Metody te, posługujące się często zasadą współzawodnictwa, wyzwalać chęć poznania i twórcze podejście do tematu. Uczą również samodzielności i odpowiedzialności za własne opinie i działania. Chęć współzawodnictwa powoduje poszukiwanie nowych pomysłów i często przyczynia się do rozwijania zamiłowań plastycznych.

W nauczaniu historii sztuki są proponowane następujące rozwiązania:

- pokaz multimedialny lub pokaz slajdów z komentarzem nauczyciela,
- praca z tekstem przewodnim,
- analiza dzieła sztuki (wg schematu podanego w zeszytach ćw. cz. 2, rozdz. 29),
- wyszukiwanie i prezentacja dodatkowych źródeł z zakresu wiedzy o sztukach plastycznych,
- aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym (wystawy, spektakle, dzieła artystyczne),
- utrwalenie materiału teoretycznego poprzez rozwiązywanie testów, recenzje,
- lekcje w muzeach i galeriach,
- zwiedzanie zabytków podczas wycieczek zastosowanie metod aktywizujących projektów, dramy czy burzy mózgów.

Ćwiczenia praktyczne powinny być różnorodne ze względu na zastosowane techniki i formy pracy i obejmować:

- wykorzystanie znanych i nowatorskich technik plastycznych,
- pokazy i prezentacje własne uczniów,
- kompozycje na płaszczyźnie i w przestrzeni (makiety, konstrukcje, formy przestrzenne),
- inspiracje współczesnymi mediami: fotografią, filmem, teatrem, reklamą,
- techniki komputerowe,
- realizacje własne w szkole i poza nią,
- zaangażowanie w imprezy kulturalne we własnej szkole, miejscowości, regionie,
- techniki graficzne,
- udział w konkursach plastycznych oraz organizowanie innych konkursów o charakterze okolicznościowym, artystycznym, reklamowym,
- szkice z natury: rysunkowe, malarskie, rzeźbiarskie,
- projektowanie ubioru, wnętrz, przedmiotów, graficzne (znak).

Metody pracy związane są z wyborem miejsca zajęć. Oprócz szkolnej pracowni można polecić:

- salę komputerową i audiowizualną,
- korytarz szkolny,
- salę gimnastyczną,
- otoczenie szkoły,
- ulicę,
- park/plener w okolicy,
- galerię,
- muzeum,
- pracownię artysty.

Miejsce wybieramy w zależności od możliwości i potrzeb.

Pracownia szkolna

Jej atmosfera i wyposażenie wpływa niewątpliwie na rozbudzenie zainteresowań i aktywności uczniów. Z doświadczenia jednak wiemy, że w takiej pracowni zazwyczaj odbywają się również inne zajęcia, wobec czego jest wyposażona standardowo.

Znacznie ułatwią organizację zajęć:

- zlew z bieżącą wodą na miejscu,
- szafka wyłącznie na materiały plastyczne,
- pojemniki na wodę małe i większe,
- folia do zabezpieczenia ławek,
- podkładki z grubej tektury,
- nożyce,
- pędzle, farby, kredki, kleje oraz papier – te materiały i przybory przydają się często jako pogotowie plastyczne.

Pracownię warto urządzać stopniowo wspólnie z młodzieżą. Mogą pojawić się w niej:

- reprodukcje dzieł sztuki oprawione w ramy wiszące na ścianach,
- tablice poglądowe (o stylach w architekturze albo technikach kulturalnych),
- bieżąca ekspozycja prac uczniów,
- ewentualnie obraz, grafika lub rzeźba podarowana szkole przez profesjonalnego artystę plastyka.

Metody pracy mogą przez lata ewoluować. Wiedza, doświadczenie oraz intuicja podpowie nauczycielowi lepsze rozwiązanie w zależności od grupy, z którą będzie pracował i możliwości, jakie stwarza szkoła. Warto zachować najlepsze prace uczniów, które mogą być pomocne w tej ewaluacji.

Warsztat nauczyciela

W pracy nauczyciela plastyki pomocne będą wydawnictwa adresowane bezpośrednio do niego, czyli przewodnik dla nauczyciela i scenariusze lekcji. Można się dodatkowo wspomóc foliogramami, które ułatwiają szczegółową prezentację dzieł i zjawisk plastycznych, oraz krótkimi filmami edukacyjnymi na DVD. Polecane są również publikacje fachowe z zakresu historii sztuki, opracowania biograficzne o wielkich artystach oraz popularnonaukowe z zakresu sztuki, czyli słowniki, leksykony oraz inne, takie jak albumy, wydawnictwa specjalistyczne o konkretnych technikach, multimedialne programy edukacyjne, filmy o sztuce.

Polecane jest, zwłaszcza dla tego etapu edukacji, przygotowanie prezentacji multimedialnej (np. w programie PowerPoint) na lekcje dotyczące historii sztuki, ale również dziedzin plastycznych i współczesnych mediów. Mogą je wykonywać uczniowie w ramach pracy na lekcji.

Dodatkowym elementem wspomagającym mogą być kursy, warsztaty, seminaria i konferencje organizowane dla nauczycieli plastyki przez ośrodki metodyczne, szkoły i ośrodki kultury.

Nauczyciel powinien orientować się w aktualnych wydarzeniach kulturalnych, posiadać ugruntowaną i wciąż odświeżaną wiedzę z historii sztuki, aby wskazywać związki, uczyć wartościowania i pomagać rozumieć młodemu człowiekowi sztukę współczesną i szanować dawną.

Rozdział V

Przewidywane osiągnięcia ucznia

Absolwent gimnazjum powinien wykazać się umiejętnością praktycznego wykorzystania wiedzy i doświadczeń zdobytych podczas lekcji plastyki oraz chęcią uczestniczenia w wydarzeniach artystycznych różnego rodzaju.

Treści programu są punktem odniesienia do opracowania szczegółowych osiągnięć ucznia:

1. Kontakt z dziełami sztuki – pomniki, galerie, muzea.
2. Środki wyrazu plastycznego. Działania plastyczne w różnych materiałach, technikach i formach.
3. Sztuka ludowa i zdobnictwo charakterystyczne dla danego regionu.
4. Różnorodne sposoby komunikowania (komunikacja pozawerbalna – język przestrzeni, koloru i ciała).
5. Krajobraz kulturowy – analiza i synteza tego wszystkiego, co stworzył człowiek w długotrwałym procesie rozwoju cywilizacji – zdobyczy zarówno materialnych, jak i duchowych.
6. Kształtowanie otoczenia i form użytkowych (funkcjonalność a estetyka).
7. Podstawowa wiedza o teatrze i filmie.

1) Osiągnięcia wynikające ze zdobytej wiedzy o sztuce i kulturze

Uczeń potrafi:

- wymienić i scharakteryzować dziedziny sztuk plastycznych
- wymienić i scharakteryzować środki ekspresji plastycznej
- analizować dzieła i zjawiska artystyczne
- porównywać i wartościować dzieła i zjawiska artystyczne
- omawiać przykłady sztuki ludowej i zdobnictwa charakterystycznego dla danego regionu
- zrozumieć język przekazu sztuki w różnych jej przejawach
- używać terminów i pojęć plastycznych ze zrozumieniem
- scharakteryzować różne formy aktywności kulturalnej
- wymienić największe osiągnięcia teatralne i filmowe
- omówić działanie współczesnych mediów
- wskazywać formy kontaktów ze sztuką
- zdobywać samodzielnie informacje i postugiwać się nimi

2) Osiągnięcia wynikające z własnej aktywności plastycznej

Uczeń potrafi:

- prezentować i obronić twórczość własną
- planować realizację zadania
- dobrać materiały, technikę i sposób do zamierzonego zadania
- wykorzystać możliwości płynące z użytej techniki
- dobrać środki wyrazu plastycznego do przedstawienia problemu
- mobilizować się w pracy, finalizować ją
- współpracować w grupie
- szanować pracę własną i innych
- ekonomicznie wykorzystywać czas i materiały
- poszukiwać oryginalnego rozwiązania, potrafi porzucić schemat
- stosować podstawowe zasady estetyki w życiu codziennym
- wykonywać szkice z natury, studia rysunkowe, projekty form użytkowych, napisy i znaki graficzne
- posługiwać się techniką komputerową w celu przygotowania prezentacji, projektów, pokazów na zadany temat
- panować nad procesem twórczym, dostosować się do reguł określonych postawionym problemem, łączyć przypadek z kontrolą, ekspresję twórczą z podporządkowaniem się założonym ograniczeniom
- dbać o estetyczny wygląd własny i otoczenia
- stosować zasady BHP

Rozdział VI

Ocena osiągnięć ucznia

Uczeń ma prawo znać wymagania nauczyciela wynikające z realizowanego programu oraz zasady oceniania, które go dotyczą. Dla nauczyciela opracowanie tych zasad, a zwłaszcza ich zastosowanie, jest kwestią odpowiedzialności, ponieważ uwzględniając trudności okresu dojrzewania i specyfikę przedmiotu ocena powinna być raczej zachętą niż elementem egzekwowania wiedzy. W ocenie ćwiczeń praktycznych nie można oceniać wyłącznie zdolności plastycznych. Podstawowym kryterium oceny uczniów powinno być zaangażowanie i wysiłek włożony w realizację zadania, a także podejście do tematu, przy czym należy mieć świadomość, że poziom umiejętności plastycznych i wiedzy o sztuce może być bardzo zróżnicowany. Uzdolnienia plastyczne i wiedza nie zawsze muszą się pokrywać. Indywidualne podejście do każdego ucznia powinno zmotywować go do dalszych poszukiwań twórczych i jest warunkiem rzetelności pozwalającej dostosować metody oceniania do możliwości ucznia.

Ocena jest informacją dla ucznia, rodziców oraz nauczycieli innych przedmiotów o osiągnięciach, trudnościach, jak również wyjątkowych uzdolnieniach młodego człowieka. Jest również wskazówką do dalszej pracy dla nauczyciela prowadzącego przedmiot. Powinna być jawna, oparta na jasnych, zrozumiałych dla młodzieży kryteriach, z możliwością poprawy, jeśli uczeń wyrazi taką ochotę.

Na lekcji plastyki ocenie bieżącej podlega:

- przygotowanie do lekcji,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach,
- zdolność analizy i syntezy problemów,
- umiejętność współpracy w grupie,
- samodzielne, twórcze rozwiązywanie problemów,

Ocenie podlegają następujące formy pracy ucznia:

- wypowiedzi ustne,
- prace pisemne (referaty, testy),
- praktyczne ćwiczenia plastyczne,
- udział w konkursach plastycznych,
- zadania ponadprogramowe wynikające z zainteresowań i zdolności ucznia,
- aktywne uczestnictwo w życiu szkoły i środowiska (oprawa plastyczna uroczystości, organizowanie wystaw, innych wydarzeń o charakterze artystycznym).

Ocena prac plastycznych jest najtrudniejszą kwestią. W związku z tym należy zwrócić na nią szczególną uwagę.

Ocenię podlegają następujące elementy pracy:

- trafność doboru środków ekspresji plastycznej do postawionego problemu/zadanego tematu,
- umiejętne wykorzystanie/kompozycja na płaszczyźnie i w przestrzeni (zastosowanie barw, tonacja, kontrast, plama jako forma wyrazu ekspresji, faktura – poszukiwania w różnych materiałach, kontrast faktur, poprawność zastosowania perspektywy),
- wyraz ogólny (inwencja twórcza),
- staranne wykonanie.

Ocenę pracy plastycznej powinna poprzedzać precyzyjna, zwięzła korekta nauczyciela, pozwalająca uczniom zauważyć i nazwać walory omawianej pracy. Pozwoli to przyswoić im terminologię plastyczną, którą sami będą się posługiwać oraz poznać zasady oceniania prac plastycznych.

W ocenie wiedzy o sztuce należy wziąć pod uwagę:

- walory językowe i adekwatne używanie terminologii plastycznej w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- osadzenie dzieła w kontekście kulturowym,
- umiejętność dostrzeżenia uwarunkowań mających wpływ na twórców,
- znajomość dzieł i ich twórców, zagadnień zgodności sztuki (umiejętność odpowiedzi na konkretne pytania),
- umiejętność analizy i syntezy problemów,
- trafność argumentów w obronie swojej oceny dotyczącej dzieła, kierunku lub problemu,
- umiejętność rozwinięcia postawionego problemu lub tematu,
- radość z odkrywania tajemnicy, niewymiernej wartości zawartej w dziełach dawnych i współczesnych.

Oceny śródroczne i ocena roczna podsumowują pracę ucznia na lekcjach plastyki i wynika z przedmiotowego i wewnątrzszkolnego systemu oceniania.

Zgodnie ze skalą cyfrową 1–6 stosuje się następujące ich odpowiedniki i skróty:

- stopień celujący – 6 (cel.)
- stopień bardzo dobry – 5 (bdb.)
- stopień dobry – 4 (db.)
- stopień dostateczny – 3 (dst.)
- stopień dopuszczający – 2 (dop.)
- stopień niedostateczna – 1 (ndst.)

Dopuszcza się stosowanie stopni ze znakiem „+” i „-”, zwłaszcza w ocenach bieżących. Wymagania na poszczególne oceny szkolne powinny być opracowane i podane uczniom do wiadomości na początku roku szkolnego, a poprzez systematyczne ocenianie w ciągu roku potwierdzanie, wówczas uczeń widzi praktyczne ich zastosowanie.

Oto przykładowe zestawienie kryteriów ocen semestralnych i rocznych:

Ocena celująca:

Uczeń opanował wiedzę i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą, a poza tym:

- posiada imponujący zasób wiedzy i wysoki poziom umiejętności,
- uczestniczył w konkursach plastycznych,
- wykorzystywał wiedzę plastyczną i umiejętności w nowych sytuacjach poznawczych,
- pracował systematycznie, zawsze był przygotowany i aktywny na lekcjach, wykorzystywał dodatkowe zadania wykraczające poza obowiązkowe czynności lekcyjne,
- widać jego pasję w rozwijaniu swoich zainteresowań.

Ocena bardzo dobra:

Uczeń opanował wiedzę i umiejętność w pełnym zakresie treści określonych programem:

- posiada wiedzę uzyskaną w wyniku rozwijania zainteresowań podmiotem i umiejętność zastosowania jej w swojej pracy twórczej,
- aktywnie pracował indywidualnie i zespołowo,
- uczestniczył w konkursach przedmiotowych,
- stosował swoją wiedzę w nowych sytuacjach poznawczych,
- dobrowolnie wykorzystywał prace związane ze zdobywaniem i z zastosowaniem wiedzy i umiejętności.

Ocena dobra:

Uczeń opanował treści najważniejsze w strukturze przedmiotu:

- wykazał się umiejętnością zastosowania wiadomości w sytuacjach typowych, według wzorów i schematów z lekcji i podręczników,
- jest aktywny na lekcjach i zadowolająco wykonuje zadania związane z procesem lekcyjnym,
- czasami podejmuje dodatkowe zadania plastyczne.

Ocena dostateczna:

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności na poziomie nieprzekraczającym wymagań określonych w podstawie programowej:

- wykazywał się niewielką aktywnością na lekcjach, często był nieprzygotowany,
- ćwiczenia plastyczne wykonywał niestarannie, niewielkim nakładem pracy.

Ocena dopuszczająca:

Uczeń opanował zakres wiedzy i umiejętności w nikłym zakresie, nie przekreśla to jednak jego szansy na uzyskanie podstawowej wiedzy z przedmiotu w ciągu dalszej nauki. Poza tym:

- nie był aktywny na lekcji,
- niedbale wykorzystywał prace plastyczne,
- wyraża chęć poprawy.

Ocena niedostateczna:

Uczeń nie opanował zakresu wiadomości i umiejętności przewidzianych w podstawach programowych. Poza tym:

- ostentacyjnie wyraża lekceważący stosunek do przedmiotu, nauczyciela lub kolegów,
- przeszkadza w prowadzeniu lekcji,
- odmawia wykonywania zadań praktycznych i teoretycznych,
- nie wykazuje chęci poprawy, więc nie rokuje nadziei na uzyskanie podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki.

Ocenianie uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi

Na podstawie pisemnej opinii poradni specjalistycznej (psychologiczno-pedagogicznej lub innej) nauczyciel ma obowiązek obniżyć wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono deficyty rozwojowe, uniemożliwiające mu sprostanie wymaganiom edukacyjnym lub sprawiają trudności w uczeniu się. Wówczas nauczyciel jest zobowiązany opracować i podać uczniowi nowy zakres treści programowych i kryteriów oceny dostosowanych do jego indywidualnych predyspozycji. Wiedza i doświadczenie nauczyciela podpowiedzą mu, jakie metody wybrać, aby walory przedmiotu przyniosły pozytywne efekty psychoterapeutyczne. Dlatego należy być cierpliwym i dociekliwym. Niejednokrotnie warto pozwolić na skończenie pracy w domu, zwracając przy tym uwagę na samodzielność, co będzie miało duże znaczenie dla niego również w dalszym życiu.

Do uczniów wymagających szczególnej uwagi należy również młodzież wybitnie uzdolniona. W tym przypadku stymulacja ocenami jest mniej ważna, ważniejsza wydaje się uwaga i dodatkowo poświęcony czas. Taki uczeń potrzebuje, aby wskazywać mu nowe możliwości, wyjaśniać więcej i dogłębniej, stawiać przed nim nowe zadania. Rozpoznanie typu jego aktywności: słuchowej, wzrokowej czy czuciowej (kiedy działania i emocjonalne zaangażowanie wpływa na zapamiętywanie) pozwoli ukierunkować ucznia. Najważniejsze, aby pomóc mu budować poczucie wartości poprzez pokazanie jego możliwości otoczeniu; wystawy, konkursy, prace na rzecz szkoły i społeczności lokalnej.

Uwagi końcowe

Młodzież gimnazjalna jest ciekawa życia w różnych jej aspektach. Owa ciekawość przybiera zazwyczaj aktywne formy, najchętniej uczestniczenia nie tylko w wydarzeniach artystycznych w rodzinnej miejscowości i poza nią.

Role nauczyciela jest również wskazywać drogi rozwoju, pomagać w wyborach i wartościowaniu szerokiej gamy różnorodnych zajęć i propozycji, z których jedne rozbudzają zainteresowania i zamiłowania, inne mogą być źródłem alternatywnego podejścia do życia, przejścia filozofii subkultur, czasem niebezpiecznych dla nastolatków poszukujących swojego sposobu na życie. Natomiast kiedy punktem wyjścia jest tworzenie najbliższego otoczenia, w domu, szkole, miejscowości – młody człowiek staje się odpowiedzialny, a jego realizacje wykorzystujące w praktyce zdobytą wiedzę, powodują dowartościowanie i określenie własnej tożsamości.

Właśnie uczucie niedowartościowania, idące w parze z osamotnieniem bywa często przyczyną trudności wychowawczych z młodzieżą. Plastyka jest przedmiotem, który ma szansę te trudności pokonać. Znowu powracamy do znanej prawdy o konieczności indywidualnego traktowania uczniów, bo w takich przypadkach przynosi to zaskakująco pozytywne efekty. Takiego podejścia wymaga szczególnie młodzież z deficytami i dysfunkcjami, która posiada specjalne zalecenia lekarskie, psychologiczne i pedagogiczne. W takich przypadkach, po konsultacji z psychologiem i pedagogiem, nauczyciel jest zobowiązany opracować indywidualny program o obniżonych czy specjalnych wymaganiach dla każdego ucznia.

Wyzwolenie chęci ekspresji za pomocą środków artystycznych jest często źródłem poznania lęków, pragnień, marzeń, innych pozytywnych i negatywnych emocji, o których młody człowiek nie chce, nie może lub nie potrafi powiedzieć. Dlatego arteterapia i socjoterapia często posługują się metodami i formami plastycznymi w swojej pracy terapeutycznej.

Świadomość tych możliwości powinna dawać nauczycielowi plastyki poczucie wartości, a zarazem odpowiedzialności za kształtowanie osobowości uczniów.

W szczególnych przypadkach osób utalentowanych ta odpowiedzialność jest jeszcze większa, ale pielęgnowanie talentu jest trudem opłacalnym dla wielu stron. Nauczyciel-konsultant, przewodnik, może nawet pierwszy mistrz staje się niekiedy dla ucznia przyjacielem na całe życie.

Dzięki pomocy i zaangażowaniu swojego nauczyciela uczeń ma szansę podjąć właściwe życiowe wybory.

